

Галина ЛОПУШАНСЬКА,
директор 56-ї спеціалізованої
середньої загальноосвітньої школи
з поглибленим вивченням англійської мови,
м. Львів

У пошуках істини і благодаті

Люди стають великими тільки тоді, коли народ прагне їх мати.

І.Огієнко

Потрясаюче глибока думка загалом: люди стають великими тільки тоді, коли народ хоче їх мати, — і особливо в цих специфічних умовах, серед учасників науково-практичної конференції, присвяченої великому педагогові І.Огієнку, яку проводив Український гуманітарний ліцей Національного університету імені Тараса Шевченка.

Директор ліцею заслужена вчителька Г.С.Сазоненко, онука Іларіона А.А.Марушкевич, декан факультету соціології В.Б.Євтух, директор Інституту українознавства П.П.Кононенко, ректор Українського університету (м.Москва) В.С.Ідзьо, численні науковці, педагоги з областей України ділилися роздумами про життєвий шлях І.Огієнка — видатного громадського і церковного діяча, вченого і педагога.

Відзначаємо різні підходи й аспекти висвітлення великого шляху великого сина українського народу; вражає незвичайний діапазон інтересів, обдаровань і напрямків його діяльності. Але водночас відчуваєш: по-перше, виняткову цілісність долі і творчості, світо-

гляду, ідеалу і форм життєдіяльності І.Огієнка — педагога, міністра, ректора, митрополита; а по-друге, дивовижну суголосність його з минулим і сучасним.

У минулому — з Іларіоном (автором «Слова про закон і благодать») та Володимиром Мономахом (автором «Поучення дітям»), а в сучасному — з проблемами України та шуканнями шляхів розвитку освіти й педагогіки.

Щодо минулого: це постійний пошук шляху до істини й щастя, а тому акценти на необхідності шукати секрет буття і сутності людини та основ розквіту Батьківщини і кожної особистості, ролі в їхньому розвитку патріотизму та людяності, глибини віри та чести.

Щодо сучасного — це болюче питання: що є людина, а тому чим (мета, зміст, засоби її розвитку) має стати освіта? А водночас: яким має бути педагог?

Маємо чимало ідей: і щодо особливостей навчання, і щодо 12-річної школи та 12-бальної системи оцінювання. І все ж є й відчуття: нова — суверенна! — Україна потребує не так поліпшення, як принципово нової організації

системи освіти. Бо поліпшення, щоб ми не думали, буде поліпшенням старої імперсько-більшовицької системи освіти.

А потрібна освіта, адекватна новій — суверенній Україні.

І тут ми маємо йти ще глибше до І.Огієнка, переконуючись: справа не в парадигмі «старе» — «нове», а в якісному наповненні тих понять.

«Старий» І.Огієнко — сучасний шлях у майбутнє; оновлення імперської педагогіки — повернення в минуле, нерідко антиукраїнське.

Ось чому і влада, і народ повинні хотіти нових людей — патріотів, професіоналів, гуманістів — як прагнув виховати і яким був сам І.Огієнко.

Конференція, її доповідачі змусили мене перечитати праці І.Огієнка. Зокрема працю «Наука про рідномовні обов'язки». Професор був прозаїком і поетом, філософом і естетом, істориком і українознавцем.

Мені небайдужа доля українського народу, української мови. Я не можу забути слів: «Мова — це наша національна ознака, в мові — наша культура, ступінь нашої свідомості... Не стане мови — не стане національності...»

І.Огієнко бажав добра рідному народові, любив свою рідну землю, Батьківщину і гордився нею. До речі, він зрікся свого ректорського (у Кам'янець-Подільському університеті) утримання і передав його на заснування студентських стипендій.

І.Огієнко говорив: «... Зацепіть вихованням найголовніші основи правдивого українства. ...навчіть глибокої пошани до української літературної мови...». Він виклав цілу програму для нашої сучасної національної школи. Отже, ця книжка має бути в кожній українській хаті, а зміст її має знати кожний, хто називає себе свідомим українцем, а також поважає рідну мову, бо це душа народу, серце народу. Гине мова — гине народ.

Особливо актуальним є питання морально-го самовдосконалення особистості, якому великого значення надавав педагог, історик, філософ, освітній та церковний діяч І.Огієнко, присвятивши ряд праць вирішенню цієї проблеми.

І, нарешті, як підсумок: найсучасніша українська педагогіка — педагогіка гуманізму й патріотизму, її провідна ідея — державно-національна, а інтегруюча система виховання й навчання усіх освітніх предметів — українознавство.

Найпереконливіші докази — творчість великого І.Огієнка і надзвичайно повчальна практика педагогічного ліцею: він став не лише закладом-реформатором, а й лабораторією досвіду для навчальних закладів усієї України.

Прекрасною була концертна частина, підготовлена під керівництвом високообдарованої поетеси-педагога Катерини Бальохи.